

Jumalan Pojan valtuudet

Johanneksen evankeliumin selitys 17

Joh. 5:17–29. Savonlinnan Tuomiokirkko, 25.11.2015

Viime kerralla käsitteimme tapausta, jossa Jeesus paransi 38 vuotta sairastaneen miehen Betesda – nimisen altaan pylväskäytävässä. Miehen sisin ei tästä huolimatta kääntynyt uskomaan Jeesukseen. Päin vastoin, hän ilmiantoi Jeesuksen juutalaisille. Ilmiannon mukaan Jeesus oli tehnyt parannusteon sapattina, jolloin juutalaisten johtomiesten käsityksen mukaan parantaminen oli kiellettyä.

Juutalaiset alkoivat vainota Jeesusta, koska hän teki tällaista sapattina. Mutta Jeesus sanoi heille: "Minun Isäni tekee työtään taukoamatta, ja niin teen myös minä." (Joh. 5:17)

Jumala tekee työtään myös sapattina

Jeesuksen vastaus juutalaisille liittyy luultavasti tuon ajan rabiinien keskusteluun siitä, lepäsikö Jumala tosiaan konkreettisesti sapattina, kuten luomiskertomuksessa sanotaan:

Näin tulivat valmiiksi taivas ja maa ja kaikki mitä niissä on. Jumala oli saanut työnsä päätökseen, ja seitsemäntenä päivänä hän lepäsi kaikesta työstään. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen, koska hän sinä päivänä lepäsi kaikesta luomistyöstään (1. Moos. 2:1–3)

Päädyttiin siihen, että Jumala ei tosiasiallisesti lopeta työtään sapattina. Hänen vaikutuksensa, jolla hän ylläpitää olemassaolon ja elämän, jatkuu kaiken aikaa; myös sapattina. Jos hän lepäisi tästä työstään, elämä ja olemassaolo lakkaisivat. Ihmisiä kuitenkin syntyy ja kuolee myös sapattina. Sekin todistaa, että elämän antaja ja ihmisen kuolinhetken määrääjä tekee työtään myös silloin, kuin muut lepäävät.

Onko Jeesus muka Jumalan veroinen?

Kun Jeesus vetosi sapattina tapahtuneen parantamisen perusteluissa Jumalaan, joka teki työtään myös sapattina, hän teki itsestään Jumalan veroinen. Hän vaati itselleen samaa oikeutta ja samaa merkittävyyttä, joka kaiken Luojalla ja Ylläpitäjällä on.

On ihan ymmärrettävää, että tuo hermostutti juutalaisia entisestään.

Tämä vain lisäsi juutalaisten halua ottaa Jeesus hengiltä. Hänhän ei ainoastaan rikkonut sapattikäskyä, vaan vieläpä sanoi Jumalaa omaksi isäkseen ja teki siten itsestään Jumalan vertaisen (Joh. 5:18).

Nykyisin kuulee aika usein opetettavan, että oikea ”historian Jeesus” ei olisi pitänyt itseään jumalallisena. Sellainen tulkinta kuulemma keksittiin vasta myöhemmin, Paavalin ja kirkkoisien toimesta.

Mutta tuo on ihan puppua. Jeesus tuomittiin kuolemaan nimenomaan jumalanpilkasta. Juutalaisille nimittäin oli täysin mahdotonta hyväksyä, että kukaan ihminen olisi Jumalan vertainen. Jos joku vaati itselleen tällaista arvovaltaa, se oli majesteettirikos Jumalaa vastaan ja sellainen ihminen oli ansainnut itselleen kuolemanrangaistuksen. Näin Jeesukselle kävi.

Nykyihmiselle, nimittäin muille kuin kristityille, on ihan yhtä mahdotonta hyväksyä, että ihminen Jeesus olisi Jumalan Poika ja Jumalan vertainen. Se sotii järkeä vastaan, että Kaikkivaltias ja ääretön Luoja olisi voinut rajoittaa itseään niin radikaalisti, että olisi tullut rajalliseksi luoduksi.

Nykyihminen ajattelee helposti myös niin, että se sotii ihmisten uskonnollista tasa-arvoa vastaan, että Jumala olisi tullut joksikin tietyksi ihmiseksi. Kuinka Kaikkivaltias kaiken Luoja voisi jättää muut uskonnot vähempiarvoisiksi ja valita vain yhden tien pelastaa ihmiset? Johanneksen evankeliumin keskeinen väite siitä, että yksin Jeesus on ainoa tie Jumalan luokse (”tie, totuus ja elämä”), se tuntuu tällaisessa ajattelussa yhtä loukkaavalta kuin Jeesuksen äskeinen vastaus tuntui juutalaisista loukkaavalta.

Kolminaisuusopin juuria

Jeesus vastasi juutalaisille näin:

”Totisesti, totisesti: ei Poika voi tehdä mitään omin neuvoin, hän tekee vain sitä, mitä näkee Isän tekevän. Mitä Isä tekee, sitä tekee myös Poika. Isä rakastaa Poikaa ja näyttää hänelle kaiken, mitä itse tekee. Hän näyttää Pojalle vielä suurempiakin tekoja, sellaisia, että hämmästytte (Joh. 5:19–20)

Tässä on sanottu sama asia kuin se, minkä myöhemmin muotoiltu oppi Jumalan Pyhästä Kolminaisuudesta sanoo käsitteellisemmin: Jeesus on Jumalan Poika, mikä tarkoittaa, että hän on samaa olemusta kuin Isä. Jeesus on siis olemukseltaan Jumala, ei jotain vähempää kuin Isä. Ja kuitenkin Isän ja Pojan välillä on ero: Poika on persoonaltaan eri kuin Isä.

Tämä näkyy Jeesuksen toimissa ja puheissa kaikkialla. Hän toimii ja puhuu Jumalan nimissä ja hänen arvovallaan. Ja siitä huolimatta hän puhuu Taivaan Isälle käyttäen hänestä erillistä pronominia: ”sinä” tai ”hän”. Isä on siis Jeesukselle eri henkilö kuin hän itse. Hän on Isän Poika, ei Isä itse. Ja kuitenkin hän on Jumalan vertainen ja tekee samoja tekoja kuin Isä.

Myös kolminaisuusopin mukaan Isän ja Pojan ja Hengen yhteys perustuu siihen, että Jumalan toiminta ja vaikutus hänen ulkopuolelleen on yksi ja sama. Poika ei aja jotain omaa agendaansa, vaan toteuttaa maailmassa Isän luovaa ja pelastavaa tahtoa. Vastaavasti Pyhä Henki ei pyri johonkin omaan päämääräänsä. Hän haluaa kaikessa kirkastaa Poikaa ja hänen työtään hyväksemme.

Kolminaisuusopin eräs juuri on juuri tässä Jeesuksen opetuksessa: ”Ei Poika voi tehdä mitään omin neuvoin, hän tekee vain sitä, mitä näkee Isän tekevän. Mitä Isä tekee, sitä tekee myös Poika.”

Niin kuin Isä herättää kuolleet ja antaa heille elämän, niin antaa myös Poika elämän kenelle tahtoo (Joh. 5:21).

Tällä Jeesus tarkoitti varmaankin sitä, että hän oli parantanut 38 vuotta sairastaneen miehen jumalallisella vallalla, joka hänelle Jumalan Poikana kuului. Se oli samaa työtä, jota Isä Jumala on tehnyt luomisessa ja jota hän tulee tekemään, kun kerran herättää kuolleet. Isä tekee luomistyötään myös sapattina. Samoin myös Jeesus tekee parantavaa ja pelastavaa työtään myös sapattina.

Jumala on antanut tuomiovallan Jeesukselle

Isä itse ei tuomitse ketään, vaan hän on antanut kaiken tuomiovallan Pojalle, jotta kaikki kunnioittaisivat Poikaa niin kuin he kunnioittavat Isää. Se, joka ei kunnioita Poikaa, ei kunnioita myöskään Isää, joka on hänet lähettänyt (Joh. 5:22–23)

Isän, Pojan ja Hengen toiminta on yhtä ja samaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että heillä olisi täysin samat roolit toiminnassaan. Eihän Isä esimerkiksi ole syntynyt ihmiseksi eikä kuollut puolestamme eikä noussut kuolleista. Sen on tehnyt Jeesus eli Jumalan Poika. Ja kuitenkin hän on tehnyt tämän pelastustyönsä Isän tahdosta ja käskystä.

Vastaavalla tavalla Isä on antanut Jeesukselle tehtäväksi myös ihmiskunnan tuomitsemisen. Se tarkoittaa sitä, että kuinkin ihmisen iankaikkinen kohtalon päättää Jeesus. Perusteena tuomiolle on ihmisen suhde Jeesukseen.

Siksi pelkkä Jumalan kunnioittaminen Luojana ei riitä pelastukseen. Eikä myöskään riitä se, että ihminen kunnioittaa Jumalaa oikean ja väärän perustuksena ja moraalisen lain antajana. Isä on nimittäin antanut tuomiovallan Jeesukselle. Se, joka ei kunnioita Jeesusta Jumalan Poikana, ei kunnioita myöskään Jumalaa, hänen Isäänsä.

Tämä jae on olennainen niiden nykyihmisten kannalta, jotka sanovat: ”Uskon kyllä Jumalaan, mutta en ymmärrä, mihin sitä Jeesusta tarvitaan.”

Jeesusta tarvitaan siihen, että me pelastuisimme tuomiosta. Vailla Jeesusta Jumalan pyhä tahto hukuttaa meidät. Emme kestä hänen edessään, koska emme pysty täyttämään hänen pyhää tahtoaan. Siksi, pelkkä Luojan kunnioittaminen ei riitä siihen, että jumalasuhte olisi kunnossa. Sinä tarvitset myös häntä, jonka Luojamme on lähettänyt maailmaan ihmisten pelastajaksi.

Eskatologia eli oppi viimeisistä tapahtumista

"Totisesti, totisesti: se, joka kuulee minun sanani ja uskoo minun lähettäjääni, on saanut ikuisen elämän. Hän ei joudu tuomittavaksi, vaan hän on jo siirtynyt kuolemasta elämään (Joh. 5:24).

Tässä yhteydessä on otettava esiin eräs vaikea teologinen termi, nimittäin ”eskatologia”. Se tarkoittaa oppia viimeisestä tuomiosta ja siihen liittyvistä maailmanlopun asioista. Eskatologiassa on kyse siitä, miten ihmisen ja maailman lopullinen, iankaikkinen kohtalo määräytyy.

Raamatussa on paljonkin kuvausta tulevasta maailmanlopusta ja viimeisestä tuomiosta, sekä myös niistä mullistavista tapahtumista, jotka tulevat tapahtumaan ennen sitä. Tällaista eskatologiaa sanotaan ”futuuriseksi eskatologiaksi”. Futuurinen tarkoittaa sitä, että se tapahtuu hamassa tulevaisuudessa, maailman lopussa.

Johanneksen evankeliumille on tyypillistä, että siinä on myös toisenlaista eskatologiaa, ”presenttistä eskatologiaa”. Presenttinen tarkoittaa nyt läsnäolevaa. Eli presenttinen eskatologia tarkoittaa sitä, että viimeinen tuomio on läsnä jo nyt. Jo nyt, tässä elämässä, jota parhaillaan elämme, ratkaistaan ihmisen iankaikkinen kohtalo.

Juuri tätä tarkoittavat äsken luetut Jeesuksen sanat: ”Joka kuulee minun sanani ja uskoo minun lähettäjääni, on saanut ikuisen elämän.” Ikuinen elämä alkaa jo nyt. Siitä pääsee osalliseksi, kun uskoo Jeesukseen. Kun uskoo hänen sanoihinsa eli hänen lupaukseensa siitä, kuka hän on.

Esimerkkejä tällaisesta uskosta on jo saatu lukea Johanneksen evankeliumista. Niitä ovat vaikka samarialainen nainen Sykarin kaivolla tai ne Sykarin kaupungin ihmiset, jotka uskoivat Jeesuksen olevan maailman pelastaja, kun kuulivat hänen opetustaan. Tai se kapernaumlainen virkamies, joka tarttui Jeesuksen sanoihin: ”Mene, poikasi elää.”

”Presenttiseen eskatologiaan” mukaan Jeesukseen uskova on jo nyt selviytynyt läpi viimeisestä tuomiosta ja saanut vapauttavan tuomion. Tästähän Jeesus sanoi: ”Hän ei joudu tuomittavaksi, vaan hän on jo siirtynyt kuolemasta elämään.” Se siirtymä on tapahtunut ”jo nyt”.

Jeesus on ikuisen elämän lähde – jo nyt

Totisesti, totisesti: tulee aika – ja se on jo nyt – jolloin kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen. Ne, jotka sen kuulevat, saavat elää, sillä Isä, elämän lähde, on tehnyt myös Pojasta elämän lähteen. Isä on myös antanut hänelle tuomiovallan, koska hän on Ihmisen Poika (Joh. 5:25–27).

Jo nyt on aika, jolloin ”kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen”. Tämä tarkoittaa sitä, että jo nyt Jeesuksen maailmaan lähettämä ilosanoma on kuultavissa. Jotka tarttuvat siihen siten, että alkavat

luottaa sen koskevan heitäkin, he saavat uuden elämän. Se on elämää Jumalan yhteydessä. Se elämä saadaan Jumalan Pojalta, Jeesukselta. Isä Jumala on tehnyt hänestä ihmisten elämän lähteen.

Tästä puhuttiin jo Johanneksen evankeliumin johdannossa. Siellä sanotaan Jeesuksesta näin:

Kaikki syntyi Sanan voimalla. Mikään, mikä on syntynyt, ei ole syntynyt ilman häntä. Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valo. Valo loistaa pimeydessä, pimeys ei ole saanut sitä valtaansa (Joh. 1:3–5)

Jeesus on ihmisten elämä ja elämän valo, koska Jumala on luonut meidät hänen kauttaaan. Hän on nimittäin se jumalallinen Sana, se jumalallinen Viisaus tai Informaatio, jonka avulla kaikki on järjestetty kauniiksi ja elämää tuottavaksi maailmankaikkeudeksi.

Siksi Jeesus voi olla myös hengellisen elämän lähde. Siksi hänessä on ”elämän leipä”, joka ruokkii ja antaa elämän, joka kestää yli kuoleman, iankaikkisuuteen asti. Siksi hän on voinut kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan lahjoittaa meille vapauttavan tuomion Jumalan tuomioistuimen edessä. Se vapautus pätee jo tänään. Se pätee sille, joka kuulee Jeesuksesta kertovat sanat ja uskoo häneen niiden kautta.

Tätä siis on Johanneksen evankeliumille tyyppillinen ”presenttinen eskatologia” eli se, että ihmisen iankaikkinen kohtalo ratkaistaan jo nyt. Se on läsnä siinä, uskooko ihminen Jeesukseen vai ajatteleeko hän, ettei tarvitse häntä.

Futuurista eskatologiaa

Mutta sitten Johanneksen evankeliumissa on myös sitä ”futuurista eskatologia”. Eli siis sitä, että hamassa tulevaisuudessa on ns. ”lopun ajat”, jotka huipentuvat viimeiseen tuomioon ja sen jälkeen iankaikkiseen elämään taivaassa tai iankaikkiseen kadotukseen helvetissä.

Isä on myös antanut hänelle tuomiovallan, koska hän on Ihmisen Poika. Älkää ihmetelkø tätä! Tulee aika, jolloin kaikki, jotka lepäävät haudoissaan, kuulevat hänen äänensä. He nousevat haudoistaan – hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, pahaa tehneet tuomion ylösnousemukseen (Joh. 5:28–29).

Ihmiskunta elää tässä jännitteessä: Toisaalta jokaisen iankaikkinen suhde Jumalaan on ratkaistu jo nyt. Se on ratkaistu sen perusteella, uskooko ihminen Jeesukseen hänen sanojensa kautta, vaiko ei. Ja sitten toisaalta tuo sama asia tulee nähtävällä tavalla todeksi vasta maailman lopussa. Silloin joudumme Jumalan Pojan tuomioistuimen eteen.

Silloin niiden, jotka ovat uskoneet Jeesukseen maailman pelastajana, ei tarvitse pelätä. Sanoohan Jeesus heille jo nyt: ”Totisesti, totisesti: se, joka kuulee minun sanani ja uskoo minun lähettäjääni, on saanut ikuisen elämän. Hän ei joudu tuomittavaksi, vaan hän on jo siirtynyt kuolemasta elämään.”

Tämä vapauttava tuomio perustuu siihen Johanneksen evankeliumin painottamaan tosiasiaan, että Jeesus on ”Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin.” Joka uskoo häneen, sen syyllisyys on jo nyt otettu Jeesuksen antaman uhrin takia pois täysin perustavalla tavalla. Siksi se pätee myös viimeisellä tuomiolla; myös siinä ”futuurisessa eskatologiassa”.